

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉG PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre 10 " " "
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " " "
Egy órára 1 " " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Nagy hirdetés perit sorert 5 kr. Nagyobb terjedelmű a (600-as) hirdetések alkú szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg- és más díj külön beiktatásért 30 kr.

Marjay Péter beszéde.

— Elmondotta a vám és bankügyben benyújtott törvényjavaslat miképen tárgyalása tekintetében a képviselőház 1897. decz. 9-iki ülésén.

M a r j a y Péter: T. képviselőház! Engem tegnapelőtt ebben a házban nagy szerepese ért, az t. i. hogy midőn előterjesztetem kérésemet, a ház azt egyhangulag elfogadta és teljesítette, azt a kérelmet t. i. hogy beszédemet a következő ülésen mondhassam el. Ebben a házban egy esztendő alatt szerzett tapasztalataim arról győztek meg, hogy az ezen oldalról jövő kérések, indítványok és előterjesztések közül csakis az szokott egyhangulag elfogadtatni, a mikor az ember beszédének megtartását a jövő alkalomra kívánja halasztani. (Derűtség a szélsőbaloldalon.) Más körülmények között beszélhetünk mi a többségnek anyagi nyelven, anyagi harmoniában mennyei igazságokat, mindenkor a leszavazás volna az eredmény. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Könnyű ezt a többségnek megtenni, mert hiszen számának arányánál fogva igen könnyű neki a leszavazás. Ez azonban bennünk egyáltalán nem hűti le a munkakedvet és nem fokozza le a kötelesség teljesítés iránti lelkesedésünket és buzgóságunkat. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) mert hiszen a mi elveinknek dicső éges előharcosait, a kik mind kevés számmal képviselték azt az álláspontot, a melyet mi most képviselünk a mi első vezéreinket is hány-szor leszavazták, hány-szor kigunyolták meg mosolyogták és kinevették. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) így a boldog emlékü Irányi Daniel szabad eszméit a vallás szabad gyakorlatáról, a vallásszabadságról, a polgári házaságról és ime az idő későbbben mégis igazolta őt, mert azóta azon eszmék és elvek törvényes gyakorlattá lettek. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Az efféle tapasztalás buzdításul szolgált nekünk további magunktartására. Különösen teljesíteniünk kell kötelességünket most, mikor az egész nemzet, az egész ország szeme ide a törvényhozásra van függesztve. Nagy dolgokat vár a nemzet, az egész ország a törvényhozástól, mert oly nagy kérdések állnak most itt napirenden, amilyenek 30 év óta soha nem fordultak elő. (Helyesítés a szélsőbaloldalon.)

És t. Ház, attól tartok, hogy a nemzet nagy várakozásának eredménye mint már több alkalommal, most is egy nagy csalódás lesz. E csalódás előre veti árnyékát, ami a miniszterelnök urnak előterjesztett javaslatából és azon indítványából, hogy ebben a minde- nek felett nagy fontosságú kérdésben a pénzügyi bizottság döntőn nagy hevenyében és egy elhírtelenkedett munkával álljon itt elő, hogy azt minél hamarabb megszavazza a t. Ház. (Helyesítés a szélső baloldalon.)

Miről van most szó? A magyar érdekek megóvásáról, a magyar nemzet gazdasági jövődjének egy kérdése megoldásáról. Azt várja tehát és azt veszi a nemzet, hogy a magyar képviselőház miképpen oltalmazza meg a magyar érdekeknek és a magyar érdekeknek és a magyar nemzet gazdasági jövődjének nagyfontosságú kérdéseit. (Helyesítés a szélsőbaloldalon.)

Amde a magyar érdekek megóvására vajmi keveset tett ez a kormány, mert hiszen láttuk, hogy engedte a magyar nemzetet gyanúsítani, engedte rágalmozgatni, szidták, gyalázták ezt a nemzetet, jelvényeit, lobogóit

megsértették, megbecsületlenítették nemzetiségi agitátorok és mi mindenféle fanatikus idegen elemek. És mi lett az eredmény? Csak a századik kapott valami csekély büntetést, a többiek pedig az ő bűnös voltukkal büntetlenül megszabadultak. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Ez pedig sajnos állapot, mert ime a németek, csehek, lengyelek, nemzetiségi nagy kérdéseikért ádáz harcot kezdenek és folytatnak, nem törődve semmivel, mindegyik a maga nemzeti érdekeit igyekezik úgy apolni és védelmezni, a mint tudja, a mint módjában áll. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Itt pedig a magyar képviselőházban az is megrovas alá esik, ha egy ilyen óriási fontosságú kérdést, mint a milyennek megvitatása és elintézése előtt most állunk, bővebben akarunk tárgyalatni és megbirálatni a e célból az o s z t á l y o k h o z küldését kívánjuk.

Itt a magyar képviselőházban és a többség sajtójában gúnyos támadások intézettek tekintélyes férfiak ellen és nem áltja egyik-másik azt mondani, hogy egy pártvezér mindkét ballabával lépett elő ebben az ügyben, Azzal kezdem t. ház, hogy a ballabak ott vannak százával és a ballépések halmaza onnan kerül ki. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) De nemcsak a ballabak, hanem a ballékek is — elkezdve a miniszterelnöktől lefele.

T. ház ily körülmények közt kétségbe kell vonni, hogy a mi partunk szónokai mennek tulásba, hogy az insultus és provokálás arról az oldalról történik, a mi tisztességes munkákkal és igyekezettel szemben. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.)

Külömben nem csoda, hogy így viseli magát azon kormány és sajtója, a mely kormány a közös édes anyát odaállítja az idegenek elébe, hogy vegyék el és nyerjék el annak minden áldását, a mely a hazának minden javait és kincseit odahordja és kinalgatja, de az ő kezéből még az sem fogadtatik el. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezeket látva, t. Ház eszébe jut minden gondolkodó embernek egy régi deák közmondás, a mely azt teszi, hogy kevés bölcsességel.

M a d a r á s z József Parva sapientia! (Derűtség)

M a r j a y Péter: . . . kormányozzák a világot. Ha áll, hogy a világ kevés bölcsességgel, sőt legfőbbször a bölcsesség hiányával kormányoztatik, és vajjon nem ezt bizonyítja-e a kormány, kiválóan a miniszterelnök urnak e nagy fontosságú kérdésben eddig tanusított magatartása? Vajjon ki mer né állítani, hogy egy ország kormányához méltón viselte magát s annak tekintélyét tartotta fenn a miniszterelnök ur, mikor folyton Bécsbe járta s az ottani törvényhozó házban hetekig tartott?

Idomtalan tornát szemlélve, újabb és újabb terminusokat engedett elienségeinknek arra nézve, hogy fogadják el továbbra is az a szövetséget, a mely csak ő reájuk hozott áldást, ránk nézve pedig folytonosan káros volt? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A lapok szüntelen jelezték, hogy var még a magyar kormány november 1-sejéig, később 15-éig, majd december 1-sejéig, hogy mikor méltóztatik már azoknak a reájuk nézve jó dolgot elfogadni. És most, mikor végképp elvetették, midőn a miniszterelnök ur, úgy járt,

mint a kit 3-4-szer kiutasítanak valahonnan s még akkor is visszamegy, azt mondvan hogy értem én a trefát. (Derűtség balfelől. most, midőn már végképp visszautasították idejőn egy törvényjavaslatot, melyet mentőcsőnek akar felhasználni, hogy azon menekülve s a dolgot bizonyos ideig elodázva, megvárja, míg majd az osztrák törvényhozóknak, és az illető köröknek megjön az esze- arra nézve, hogy elfogadják azt az egynehány 100 milliót továbbra is, a melyet a Lajthán áthajigaltunk számokra Magyarországból. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

S a mikor a t. miniszterelnök ur ezt a ravasz javaslatot idehozza a ház elébe, ugyan akkor bicyeli-lépésben akarja ezt keresztülhajtani. (Derűtség. Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) azt mondván, hogy a pénzügyi bizottság megvitatása után hadd kerüljön mindjárt a ház asztalára. Csodálkozom, hogy ilyen sürgősnek tartja most az igen t. miniszterelnök ur ezen javaslat megszavaztatását; hiszen addig, a míg Bécsben járt és Bécsben töltötte az időt, a magyar képviselőház szünetelt, semmivel nem foglalatzkodott. Mennyivel jobb lett volna ezt az időt e nagyfontosságú kérdés megvitatására. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) megbeszélések s a na y eszméknek a kérdés nagyságához mért tisztázására fordítani. (Ugy van! Ugy van a szélsőbaloldalon.)

Amde a magyar miniszterelnök csak most vette észre, hogy a természet örök törvénye szerint az idő decz. 5-étől 31-éig nagyon hamar elszokott repülni. Gondolta a magyar miniszterelnök ur, hogy az ő példabeszédben emlegetendő nagy államférfiúi bölcsességével azt indítványozza a pártjának, hogy tegyék át 1897 december 11-ét 1898 december 31-ére, s ezen idő alatt ezután majd csak megéri valahogy ez a nagy dolog.

Hát t. Ház, mi azt igen jól tudjuk, hogy a miniszterelnök ur számára az az idő, ami hátra vagyon, a biblia szavai szerint igen kevés és nemsokára ejj az ejszaka, amelyen többé nem munkálkodhatik. (Élénk derűtség a bal és szélső baloldalon.) Ez amit én most mondtam, valóságos bibliai kifejezés. (Derűtség és helyesítés a szélsőbaloldalon.) Aki nem hiszi, rákeresek neki s megmutatom, hol van megírva. Semmi esetre sincs az apokryfus könyvekben, amely könyvek és cselekedetek sokszor ismerősök a kormány előtt, hanem a valóságos tiszta és biztos evangéliumokban. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

T. Ház! Ha már a t. miniszterelnök ur annyit jár Bécsbe és mint sokszor sajnos tapasztaljuk. Bécsben szerzett tanulságait idehozza és itt ervényesíteni akarja, miért nem tanulta meg a bécsiektől legalább azt, a mit azok ugyancsak produkálnak, hogy ezt az egész dolgot egyáltalán nem tartják sürgősen elintézendőnek.

Lám azok nem sietnek, azok azt mondják, ráérnek várni a vámszerződés és egyéb nagyfontosságú szerződések megújításával. Mi t. Ház, midőn e dolgokban ilyen magatartást követünk, hogy t. i. ezt a nagy kérdést minden oldalról akarjuk megvitatni, csak kötelességünket teljesítjük és nemcsak a magunk kezességéből, hanem a nemzet közakarataból is cselekszünk. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Mert t. ház, nemcsak mi itten a törvényhozásban jelen levők

gondolkozunk ekképpen, hanem így gondolkozunk ebben a nagy kérdésben az országnak tekintélyes testületei, az ország több nagy városának kereskedelmi és iparkamarái. Mert ezek a kereskedelmi és iparkamarák kérvényel járultak ide és ide járulnak majd a gazdakörök is; valamennyien hangsúlyozva az önálló vámkerésnek megvalósítását Magyarországra javára.

T, ház! A leközlebbi napokban alkalom volt találkozni nem ellenzéki, hanem igenis százszor kipróbált kormányparti nagykereskedőkkel és nem azért, hogy ott nekem mint ellenzéki embernek és a velem jelenlétüknek hízlekedjenek, hanem a maguk saját meggyőződéséből azok a nagytekintélyű kereskedők azt mondták, hogy az egyedüli mentő eszköz, a mely az ország anyagi helyzetet javítani, az ipart és kereskedelmet felendíteni lehet, az önálló vámterület felállítása. Ebből látszik t, ház, hogy nemcsak egy pártnak, nem csak egy néhány képviselőnek, hanem az ország ahhoz értő embereinek, kereskedőinek is a fő-fő meggyőződése és törekvése ez. És mi előttünk nemcsak a közvélemény érdemel meghallgatást, hanem oly nagy fontosságúnak tartom magat a kérdést, hogy — véleményem szerint — minden erővel, minden igyekezettel hozzá kell járulni, hogy az eszmék tisztáztassanak és általában véve, a kérdés teljes világításban álljon előttünk. (Igaz! Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Mi t, ház, nem akarunk itt törvénytelen eszközökhöz folyamodni, nem akarunk mi itt erőszakoskodni, csak az igaz kötelesség érzetével és igaz jóakarattal tudni és látni kívánjuk, hogy vajon hát csakugyan veszedelmet rejte magában az, országra nézve az önálló vámterületnek megszerzése vagy nem.

Mint hogy pedig ennek megvitatásához több idő és több ember véleményének a nyilvánítása és megismerése szükséges, azért, kerte azt a mi pártelnökünk és vele együtt azért kérjük mi is, hogy ne a hirtelen egy-két óra alatt végző pénzügyi bizottsághoz, hanem a nagy számból álló osztályokhoz küldésük ez a javaslat s ott vitassák meg. Ne zárják el előlünk és mindenki elől a meggyőződésnek és a nagy kérdés megvilágításának munkáját és alkalmatosságát. Hiszen mi t, ház, a most napirenden levő kérdésekben azon fának a megérett gyümölcsét szemléljük,

a mely fát a mi elveinknek dicsőséges vezetői ültettek el, melyet ők öntöztek, gondoztak és ápoltak évtizedeken át.

És ha most ezen fának érett gyümölcse leszállásra vár, vajjon vádolhat-e bennünket valaki a következetességért! mert részünkről ez semmi egyéb következetességnél. Elérkezett az ideje elveink diadalának, megérett az a gyümölcs, melyet régóta vár a nemzet, az önálló vámterületnek a hazára nézve áldás teljes gyümölcse (Helyes a szélsőbaloldalon. És vajjon nem vakmerőség-e azt követelni a párttól, hogy midőn az idő elérkezik, azt el-siklani engedje magától és nem bűn volna-e és nem eddigi egész munkálkodásunkat tagadnánk meg ekkor, ha azt az érett gyümölcsöt megengednénk, hogy más pajkos gyerek vihesse el előlünk?)

T, képviselőház! Az igen természetes dolog, hogy a kérdésnek a teljes életbeléptetésére és az önálló vámterület megvalósításának nagy munkája előkészítésére időt kíván a kormány. Ezt minden ember jól tudja, hanem nevétséges és kifogás alá eshető vad az, hogy ezt a kérdést el akarják halasztani a jövő év májusig, min egy egér utat engedvén a rakoncziatlankodó osztrákoknak, kik annyira megbomlottak, hogy a maguk javáról is megfeledkeztek, hogy addig kijózanodjanak és józan állapotban elvegyék azt a gyümölcsöt, a melyért mi küzdünk. En azt hiszem, hogy az 1868 XXII. tez. megalkotói és bölcs szerzői soha sem gondoltak arra, hogy ha ennek a törvénynek a megvalósítására elérkezett, akkor azt meg elhúzzák-halasszák. Hanem azonnali életbeléptetésre gondolt az, aki azt csinálta és a törvény szellemében tisztán meg van írva.

T, képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Már ez az eljárás, hogy a t. miniszterelnök ur időt ker maj 1-ig, hogy addig még várjuk meg, mit csinálnak az osztrákok, ez magában véve sem illik egy állam kormányához és a megalázkodás magatartását mutatja Ausztriával szemben. És vajjon nem méltán látják-e az osztrákok ebből azt a gyengeséget, a melylyel velük szemben mindaddig viselkedett a magyar kormány és vajjon nem nyílik-e fel annak az osztrák illetékes hatóságoknak a szeme, hogy a kvótánál annál nagyobb erőszakot fejtsen ki velünk szemben, mert látja, hogy mi minden áron ragaszkodni akarunk hozzá és kormányunk olyan székér után szalad, a mely semmiképp sem akarja őt felvenni?

A tegnapi lapok értesítései között az ország legkitűnőbb államférfia, a mint jelezve volt ebben a kérdésben nyilatkozott és egyebek közt ezeket mondotta: (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon) „Általában legnagyobb érdeke hazánknak a jövődőt is tekintve, hogy semmi sem induljon innen, ami a magyar-osztrák monarchia fennállására, hatalmára, sőt e hatalomnak a külföld előtti látszatára is hátrányosan hathatna, mert abban lehetséges a magyar állam a jelen kedvező és világszerte fontosnak elismert helyzetének fentartását, sőt gyarapítását, ha az egész világ meggyőződik arról, hogy az európai szűkösnek elismert nagy hatalmi állásnak, melylyel a magyar-osztrák monarchia bír, megbizhatóbb támasza Magyarországon található. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Mindenekelőtt megjegyzem azt, hogy esz-dalkozom már azon is, hogy a legkitűnőbb magyar államférfiu a »magyar« szót az »osztrák«-nak eléje merészelt tenni ezen nyilatkozatában és nem azt mondta, hogy osztrák magyar, hanem »magyar-osztrák«. Ez szintén örvendetes vívmány. Hanem, a midőn a legkitűnőbb magyar államférfiu ezt hozza fel érvül, hogy az »európai közvélemény«, mi pedig sem nem kitűnő, sem nem nagy, hanem kicsiny, egyszerű magyar párt azt mondjuk, hogy nem az a magyar nemzet érdekere nézve a főkérdés, hogy az európai közvélemény-e az, hogy a magyar-osztrák birodalom e nagyhatalmi állását az európai nemzetek szempontjából megtartsa, hanem az a főkérdés és az országközgazdaságának érdeke, hogy nyomorúságos közgazdasági állapotát megjavítsa. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) és egészséges gazdasági viszonyokat létesíteni. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Egy hang a szélsőbaloldalon: Nem kell vakulj magy r politika!) s mi első sorban azt mondjuk, hogy éhes az ország népe és nyomorban van annak mezőgazdasága.

Ime, csak a tegnapi lapokban olvastuk, hogy annyira ment az elnyomódás a nép között, hogy Szabolcs vármegyében nem a mezei munkások, nem a kaszások kapás emberek, hanem az előjáróságok is socialisták lettek és annyira ment már ennek a kormány-nak munkálkodása alatt a közigazgatási állapot, hogy a szolgabíráknak és közigazgatási tisztviselőknak rendeleteit nem hajlják vegre a falusi előjárók, hanem ad acta teszik. —

A „DEBRECZENI“ TARUJAJA.

Kalazanti József emlékezete.

Irta és a piarista rend debr. társházának jubileumi ünnepein 1897. decz. 8-án felolvasta:

Mácska Lajos

kegyes tanítórendi áldozár kath. alimn. tanár.
Folyt és vége.

... Hazánknak meg a szent Alapító életében hozták be a rendet Lubomirsky Szaniszló lengyel herceg 1642-ben vezette be a szepességi Podolinba a szerzet tagjait. Ez ugyan kolónia volt, mert 1782-ig lengyel piaristák voltak ott s csak ezek után vette át a felső Magyarország akkoriban nevezetes városát a magyar kegyes tanítórend. Első ház hazánknak tulajdonképpen a privigyei volt, melyet 1666-ban Pálffy nádor özvegye alapított Utána főpapok, nemesek és városok versenyeztek az alapításban...

A kegyesrend jelenlegi elterjedtséget megközelítőleg a következő adatok tüntetik fel: Oroszországban van 27 rendház, 276 szerzetessel és 6944 tanulóval, Csehország, Szilézia és Morvaország provinciájában van 17 ház, 90 szerzetes, 8879 növendékkel, Ausztriában van 5 ház, 39 szerzetes, a tanulók száma 3494, Spanyolországban 42 ház, 925 szerzetest és 18486 tanulóval szamlál. Észak-Amerikának 2 háza van 49 taggal, 894 növendékkel, Dél-Amerikának pedig 2 háza 21 szerzetessel, 662 növendékkel. Végül hazánkban a házak száma 24, a rendtagoké 390, a tanulóké 8760.

Ilyformán a piaristáknak van 120 szerzetese-házuk 1875 szerzetessel, kik körülbelül 48000 növendéket tanítanak.

E rend isten különös kegyelméből elterjedése óta s jelenleg is mindig, minden vidéken, minden országban, közszeretet és becsültséggel állott, amit részben annak köszönhet, hogy egyrészt a szent Alapító nem-s célját s utasításait sohasem tévesztette szem elől: másrészt, de főleg azért, hogy a kor viszonyaihoz, a kor követelményeihez mindenkor alkalmaszkodni tudott a nélkül, hogy ősi intencióit ellentétbe jött volna: Mert e rend fejlődésében nem tart mást, mint az Alapítótól örökölt szellemi cseméjét ápolt, fejlesztette növelte. Kalazanczius mély vallásossága, nagy emberismerete s a tudományokban való jártassága előre megszabta az irányt, melyen az utódoknak haladniuk kell. Ő a nevelés célja felől nem egyoldalulag gondolkodott, ő nem akart vallásos, de profán ismeretekben buta sem vallástalan s a tudományokban jártas embert nevelni. Jól ismerte az érzék-szellem ember természetének alapját, szorosán azon szabályhoz alkalmazkodott, melyet a Teremtő maga kijelölt. Nemesíteni a kedélyt, a szép igaz, és jó eszméit elhínteni a lélekben, tett erőssé tenni az akaratot, szilárdítani az erkölcsi alapot. Az ész, értelem, gondolkodás erejével pedig művelni a tudományt. Azért összes rendelkezéseit, utasításait a mély vallásos érzelmek lenti át, mert ő tudta, hogy a földi lénynek nevezett ember nem egyedül a föld porához van utalva, hanem van egy magasabb cél, s e magasabb célnak folyton szem előtt való tartása, s e magasabb célért

való küzdés... ez a vallásosság. Ezt kötötte ő rendtársai szívére, kik ezt fel is fogták s erről nem feledkeztek meg soha; merl ez mig egyrészt utat nyitott tanítványaik szívéhez, s meglágyította lelküket, mint viaszt a meleg, addig másrészt megacélozta tetterejüket s növelte buzgalmukat. De van a szent Alapító-nak s ennek kezdeményezése folytán a rendnek ezenkívül egy nagy érdeme, melyet mai nap már sokan, de az ő korában még nagyon kevesen hozdattak s ez a hazafiság a nemzeti szellem ébrentartása, fejlesztése a nevelés által.

Utasításai között, midőn a humaniorák mellett a réáliakat, különösen a mennyiség-tant sürgeti, ott találjuk ezt is, hogy mindenkor a nemzet nyelvére s a nemzet szellem ápolására a rend tagjai kiváló gondot fordítsanak, mert megvolt róla győződve, hogy a korában általánosán hirdett, később Fichte által annyira magasztalt eszményi nevelés nem lehet helyes. Mindenkinek nemcsak embernek, közpolitának de hazafinak is kell lenni. Az ember természete s egész alkotása olyan, hogy csak egy szűk körre van teremtve. Az egész emberiségért csak egy Isten hathatott meg. E tekintetben a szent alapító gondolkodását nagyon híven kifejezi nagy Kölcseink Paranesisének azon része, melyben így ír: »Az emberiség egésze nem egyébb számtalan háznépkekre oszlott nagy nemzetiségnél, melynek mindegyik tagja rokonunk s szeretetünkra és szolgálatunkra egyformán számot tart. Azonban jól megértés! Az ember véges állat, hatása csak bizonyos meghatározott körben munkálhat. — A nap

Nem tudom, hogy kitől tanulták, vagy mi okozza ezt, hanem kétségkívül az a nagy elkeseredés, a mely a mai kormányt szomorú cselekedeteiből a nemzet nyakára zúdul. Mert ez a szocialista kérdés is azért állott elő, mert nyomorúságos Magyarországon a gazdasági állapot, mert a gazda a maga terheinek viselése mellett oly szerencsétlen helyzetbe jutott, hogy nem képes a munkásembert sem kellőképp kielégíteni.

Mikor ilyen kérdések vannak naprenden akkor bizony nagyon felületes lelkiismeretre mutat ez, hogy ilyen nagy kérdés felett, a mely az ország közgazdasági állapotát javítani, egészségessé tenni van hivatva, olyan könnyen akar a kormányelnök ur átsiklani, hogy annak meg megvitatását sem akarja megengedni.

Ismerve ennek a kormányt a múlt esztendőben tanúsított viselkedéseit, ismerve ennek a kormányt erőszakosságát, a mely a törvényes korlátok közt is ilyen cselekedeteket művel és a melynek művelete abban különbözik az osztrák törvényhozó háznak állapotától, hogy ide csendőrök segélyeivel hozták be a képviselőket, onnan pedig csendőrök segítségével viszik ki a képviselőket, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon) mikor azt látjuk, hogy ez a kormány a törvényes korlátok határai között is ilyen vakmerő dolgokat követ el, pénzen vásárolja a becsületes polgárokat és rontja meg az emberek erkölcsét, a mely erkölcsöt mi nagy munkával építünk fel, korrigálunk és reperálunk, akkor méltán aggodalmat kelt, hogy ha egy ilyen kormányt az el kell vetni azon gondolatnak, hogy az idő elköltözzék a mi hozzájárulásunkkal, a mi tiltakozásunk és erő harcunk nélkül, hogy ez a kormány abszolutistikus módon rendeletileg kormányozhasson. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

T. ház! Mi a tisztesség utjáról a mi viselkedésünkben soha le nem térünk és elvárjuk, hogy a többség miképp cselekedik velünk szemben és ha még ezt az ártatlan kívánságunkat sem teljesíti, a mikor jogosan és az igazsághoz híven azt követeljük, hogy mód nyujtassék a tárgy alapos megvitatására, akkor ez nyílt provocatio a többség részéről

és akkor igen természetes, hogy nekünk azt el kell fogadni és tovább vinni a tisztesség és törvényesség határai közt. (Élénk helyeslés a szélsőbalalon.)

T. ház! Ezekben kívántam röviden kifejteni álláspontunkat és ezek után mielőtt a javaslatnak az érdemleges tárgyalása bekövetkeznék is, alkalmunk lévén akkor az érdemleges vitában szélesebb mederben is részt venni, egyszerűen kinyilatkoztatom, hogy csatlakozom a pártelnököm Kossuth Ferencz azon indítványához, hogy a betervezett javaslat az osztályokhoz utasíttassék. (Élénk helyeslés a szélsőbalalon.)

KÜLFÖLD

A 14 §. életbeléptetése. Az osztrák kormányt a pártokkal való tárgyalása megszakadt a képviselők legnagyobb része már elutazott Bécsből. A parlament Ausztriában nem fog egyelőre összeülni. — A német haladópart vezére, Gunke, elment Gautsch báróhoz, aki közölte vele a kormányt a baloldal tegnapi határozatára való válaszával azt mondta neki, hogy a kormány egyelőre nem hajlandó a pártokkal a parlament újabb való összehívásának feltételeiről tovább tárgyalni, de másrészt komolyan el van határozva, hogy a parlamenti állapotot mielőbb visszaállítsa. Képviselői körökben azt hiszik, hogy a kormány a kiegyezési provizóriumot a 14 szakasz szerint való kiegészítő rendelet alapján fogja keresztülvinni. A kormányt a kvótakérdésben is kell döntenie. Minthogy a két kormány a kvóta arányáról nem tudott megegyezni, ennélfogva a kérdés eldöntésére a koronát fogja fölszólítani. — A korona már a legközelebbi napokban fog döntenie az azt hiszik, hogy ez a döntés úgy fog szólni, hogy a státuszkvóta, azaz a 70/30 kvótaarány egy esztendeig érvénybe marad. A kvótakérdésben való döntés után mind a két delegáció még egyszer összeül, hogy a döntés alapján a közös költségvetést megállapítsa és abban a vámvédelem levonása után fönnmaradó nettó szükségletet a monarchia két államára kvótászerűen elosztja. Eme kérdés eldöntése után be fogják rekeszteni az osztrák Reichsrathot. Ausztriában a költségvetés provizóriumot és esetleg az ujonczjutalékokra vonatkozó intézkedést is a 14 szakasz alapján

fogják rendezni. A míg a parlament nem lesz együtt, az alatt a kormány megindítja illetőleg folytatja a pártvezérekkel a nyelvkérdés rendezéséről való tárgyalást. A csehországi nagy izgatottságra való tekintettel ki van zárva, hogy a cseh tartománygyűlést decemberben összehívják, minthogy senki sem állhat jót a csehországi német képviselők biztoságáért. A német haladópart és a német néppárt a legközelebbi napokban manifesztumot intéznek a német választókhoz.

Az osztrák abszolutizmust immár proklamáltak is, mint „ez idő szerinti” uralkodó kormányformát, G a u t s c h a többség és a kisebbség elnökeinek kijelentette, hogy most már nem alkuszik, a provizóriumot elrendeli, és nincs elhatározva, összehívja-e a parlamentet ismét vagy sem és mikor. Mert csak az esetre hívja össze, ha előbb a csehek és németek kiegyeznek, vagy legalább a rendes parlamenti tárgyalás módja biztosítva van. Es évben már nincs Reichsrath a képviselők elutaznak. Nevezetes, hogy az alkudozás sikertelenségéért a külügyminiszterium lapja a Frandenblatt, a német baloldalt teszi felelőssé. G a u t s c h t e g n a p h o s s z a n t a n a k o d o t t G o l u c h o v s z k i v a l k é t s é g k í v ü l a k v ó t a e l d ö n t é s e s a d e l e g á c i ó k t á r g y a l á s á n a k b e f e j e z e s é r ő l. E k k é n t a h e l y z e t A u s z t r i á b a n t i s z t u l t, m e r t a z a b s z o l u t i z m u s é r t h e t ő é s v i l á g o s, d e a m o z g a l o m k í v ü l m e g n e m s z ü n t. N e v e z e t e s e n, h o g y B a d e n i a l e n g y e l e k G a l i c i á b a z e n e v e l, d e p u t á c i ó k k a l é s i l l u m i n á c i ó v a l f o g a d j á k, m i n t h a g y ő z ö t t é s n e m b u k o t t v o l n a. C s e h o r s z á g b a n p e d i g a n é m e t g y á r ó s o k e l b o c s á t j á k c s e h m u n k á s a i k a t é s v i z o n t.

A politikai helyzet.

— Bndapesti levél. —

decz. 9.

A szabadelvű-párton teljes bizonytalanság uralkodik a történendők felől. Csak abban az egyben bizonyosak, hogy a benyújtott törvényjavaslat újévig törvénynyé nem válhatik de hogy ennek micsoda következményei lesznek, arra nézve még jóslatokba se mernek bocsátkozni. Van egy része a pártoknak, mely titokban örül az események mostani folyásának és attól fél, hogy Ausztriában a pártok eszükre térnek és elfogadják az egyéves pro-

tömerdek égi testeket bevilágít, de a világegyetem minden részeire még sem hat ki: így az ember ezrek, sőt milliók előtt jótékony napként világíthat, de az egész emberi nemre jótékony hatást gyakorolni, az a nagyok legnagyobbikának sem adatik. Soha sem tudtam megérteni, kik azok, kik magukat világpolgároknak nevezik. Az emberi tehetség parányi lámpa, mely egyszerre csak igen keskeny kört tölthet meg fényével s ha egy helyről másikra — burezolja, sötétiséget hagy maga után. Bizonyos helyre kell azért kapcsolhatnunk, hogy azt jótékony világláttással állandóan boldogíthassuk. Minden, ami szerfölött sok részre osztatik, önkiesényében enyészik el. Így a szeretet. Hol az ember, ki magát a föld minden országainak szentelni akarván, forró szenvedelmet hordozhatna irántuk szívében? Leonidás csak egy Spártáért, Regulus csak egy Rómáért, Zrínyi csak egy Magyarországot érthet meg. — Nem kell ehez hosszú bizonyítás, tekints szivedbe s ott leled a természetől nyert tudományt, mely szerelmedet egy háznéphez s ennek körén tud egy hazához lánczolja.

A kegyesrend iskolái közül, ha valahol, úgy különösen nálunk magyaroknál találjuk ezt gyönyörűen keresztül vevő. S hogy ezt mindenki elismeri, bizonyítja az is, hogy alig találjuk akár a történelem, akár az irodalom lapjain, akár a nagyközönség ajkain említeni a rend nevét a hazafiasság szép jelszó nélkül.

És méltán, mert a szerzet úgy egészben, mint egyes tagjaiban letelepülése óta mindenkor szorosán össze volt nőve a nemzettel, védője volt a nemzeti eszmének tollal, szóval

és karddal egyaránt. Ki ne emlékeznék Mösck Lukácsra, kinek hadi tervével vették vissza 1686-ban a törököktől Budavárát, ki nem ismeri Erdősinek, a branyiszkói hőnök nevét s ki nem tudja, hogy a közel multban hányan cserélték föl a szerzetesi köntöst a katonai ruhával, hogy részt vehessenek a megtámadott népjog védelmében? Meg szebb példája a rend hazafias működésének a 18. század vége s e század eleje; midőn csendes, zajtalan munkálkodásukkal annyi szepet tettek s oly sokat voltak képesek kivívni a magyarság és nemzeti eszmék fejlődésének érdekében. Midőn II. József rendelete elakarta törölni a nyelvet, szinleg engedelmeskedett ugyan a rend felsőbb parancsnak, de annál jobban izgatott titkon ellene. S midőn a nemzet felébredt József halála után mely álmából, e szerzet tagjai voltak, kik iskoláink számára az első magyar könyveket írták. Egy Dugonics, egy Révai, egy Simai Kristóf, egy Purgstaller nevére mindig büszkén mutathat a magyar.

Szóval nincs a valásnak, a tudományt a hazafiasságnak olyan tere, melyen a piaristák ne szerepeltek volna. Pedig vajmi gyakran üdöttek nyomorral és hideg közönnnyel. Be kell vallani, hogy nem egyszer elismeréssel is találkoztak. A protestáns tudósok és tanárok, mint Losonczy és Peczeli, nem találóak szavakat magasztalásukra, mint a magyarság őrző szellemeire. Mármaros-Szigeten nyilvános istenitizteleten imádkoznak a protestánsok a piarista igazgató felgyógyulásáért, Debreczen város ünnepélyesen nyilatkozik munkásságuk nemességéről. — Már alapításától gyakran nyilatkoznak pápai brevék és bullák, fejedel-

mek és főranguk levelei, harmincznégy megyének dicsérő nyilatkozatai és országgyűlési határozatok elismerőleg e rendről s legutóbb 1883-ban maga XIII. Leo pápa is különösen megdicséri a rendet.

Meg is érdemi, hogy a világ figyelmé most is feléje forduljon legalább egy pillanatra. Most ünneplő jubileumát. Háromszázados esztendő! Mennyi szenvedés és küzdelem, mennyi rágalom és dicsőség, irigység és elismerés emléke fűződik ezen hosszú élethez!

A szenvedést feledi jubiláris örömműnnepen; a dicsőség nem kaphatja el, mert Istennél a dicsőség, őt illeti a hozsanna, hogy százados viharok küzdelmeihez megedzett szerény munkásait.

Ünnepelje tehát a rend szent alapítója emlékét, kinek szelleme buzdó csapatját vészes idők felzajgó hullámai s lecsapó viharai közt oly biztosan vezette. Ünnepeljen a tanulóifjuság, melyet oly szeretettel ölel magához a kegyesrend. S azok, kik a kegyes iskolák padjaiból az élet nyüzgő piaczára kerültek, álljanak meg egy pillanatra, emlékezzenek boldog ifjuságukra, régi tanáraikra, kik őket sem feledték el.

S ha mindez megtörtént, a kegyesrend visszatér örömeinek és küzdelmének tanyájához, az iskolához, mert hivatása és boldogsága a munka. Reménnyel és bizalommal foghat újra hasznos munkájához, mert amely rendnek ily multja van, annak van jövője is.

vizóriumot; de a tulnyomóan nagy rész attól tart, hogy a további bonyodalmak választást hoznak a kormányra és a pártra.

Nagy belső forrongás van a nemzeti párton is; habár a küszöbön áll a színt-vallás és határozathozatal ideje — mert hiszen ma este tartja meg a párt a konferenciát — azért senki sem tudta megmondani, hogy mi lesz a párt határozata. A párt többsége nagy kedvet érez ahhoz, hogy a kormányt megtámadja és a szenvedett sok sérelemért megtorlást vegyen, de bizonyos engagemntokról beszélnek, melyek a párt ily frányu akciójainak útját állják. Így aztán a legnagyobb valószínűség szerint az lesz a párt határozata, hogy a javaslatot elfogadja ugyan, de bizonyos módosításokat követel, melyek inkább megfelelnek az 1867. évi, XII. t. cikk szellemének, mint a javaslat mostani rendelkezésér. A nemzeti párt mai állásfoglalása mindenestre bizonyos súlyjal fog az események mérlegébe esni.

Egyedül a függetlenségi párt az, a melynek határozott és világos álláspontja van. A párt biztosra veszi, hogy erélyes megtartással kivívja a nemzet számára az önálló vámtörvényt és bankot és ez a tudat önt soraiba lelkesedést és kitartást.

A párt különben a nagyobb erőfeszést a javaslat érdemleges tárgyalásra tartja fenn, a miért is az osztályokhoz leendő utasítás feletti vitát a mai ülésen be is fejezte. A pénzügyi bizottság valószínűleg már szombaton tárgyalás alá veszi a javaslatot, esetleg hetfőn már be is terjeszti javaslatát, úgy hogy a jövő heten csütörtökön az érdemleges tárgyalás már megkezdődhetik.

Egy másik tudósítás a következőket jelenti:

A képviselőház folyosóján ma az ülés előtt már nagyon élénk volt a hangulat. A függetlenségi párt tagjai nagyon hevesen keltek ki a kormányparti sajtó, főleg a Pesti Hírlap és Országos Hírlap utóbbi cikkei ellen, amelyek a pártot hazaárulással és a nemzetiségekkel való paktálásokkal vádolják. Nem lehetetlen, hogy ebben az irányban a függetlenségi párt tagjai valamely megtorló lépésre fogják magukat elhatározni.

A kormánypart tagjainak nézete meglehetősen eltérő a tárgyalás alatt lévő ügyet illetően. — Az egyik rész — a nagy többség magától érthetőleg helyesli Bánffy terveit, szándékait és taktikáját. Az önálló gondolkodás némi kis látszatával bíró kisebbség azonban abban a nézetben van, hogy az a politika, a mit a szabadelvű párt ma követ, már nem Deák F. politikájának a folyománya, hanem a hajdani 47-eseknek az a tendenciája, a mit az 1867-iki kiegyezési tárgyalások alkalmával Sennyey és Majláth Andrassy Gyula és társaival szemben akartak kieroszakolni. A mint különben beavatott körökben beszéltek, Bánffy a legközelebbi napokban meginterpellálja magát valamelyik intimusával, hogy mit szándékozik enni az esetre, ha a javaslat 1898. jan. 1-ig nem válik törvénynyé? Erre adandó választát a többség tudomásul veszi s így ő quasi a többség felhatalmazása alapján fog jövő jan. 1-én tul alkotmányellenesen kormányozni.

A néppárt minden valószínűség szerint csatlakozik a függetlenségi párt akciójához és a legvehemensebben fogja a vita folyamata alatt a kormányt támadni. A nemzeti pártnak ma este tartandó értekezletén a leghatározottabb hangok fognak emelkedni a mellett, hogy bizalmi kérdésnek tekintsek ez ügyet s a bizalmatlanság szempontjából csatlakozzanak a függetlenségek akciójához. Ezzel szemben az óvatosabbak a „szükségesség” szempontját fogják hangoztatni.

A függetlenségi partból különben ma is csaknem teljes számmal ott voltak a képviselők

Ujdonságok.

* **Lapunkat újévig díjtalanul küldjük meg mindazoknak, kik kiadóhivatalunkat akár levelezőlapon, akár szóbeli megkezeséssel — a cím pontos megjelölése mellett — értesítik.**

* **A képviselőválasztók névjegyzéke.** Holnap a városháza nagytanácstermében központi választmányi ülés lesz, a mikor véglegesen megállapítják a jövő évi választók névjegyzékét, a mely a napokban érkezett vissza a kuriától.

* **Materny Lajos főesperes.** Ismeretes olvasóink előtt, hogy a tiszai ág. hitv. egyházkerület Zemplén-hegyaljai egyházmegyéjébe, melyhez Debreczen is tartozott s melynek legutolsó esperese a kitűnő F a r b a k y József volt püspökjelölt és a tavaly elhunyt nyiregyházi lelkes volt, tulságos terjedelme folytán az ideai öszi gyűlése ketté osztotta a h e g y a l j a i és t i s z a i nevek alatt s Debreczent az utóbbi nevezett alatt Hajdu, Szabolcs, részben Szatmár és Zemplén megyék egyházaiból alkított egyházgyűlésbe sorozta s egyszersmind elrendelte, hogy az egyházmegyék az év végéig válasszák meg tisztviselőiket, hogy az 1898. évi január 1-én akadálytalanul megkezdhesék az új év alatt működésüket. A tiszai ág. hitv. egyházmegye egyháza által a rendelt folytán beadott szavazatokat tegnap d. e. 9 órakor bontotta fel az erre kiküldött bizottság Nyiregyházaán. Az összes tisztviselőkre beadott szavazatok eredményét nem ismerjük még, de annak híre megérkezett már, hogy Materny Lajos debreczeni ág. hitv. ev. lelkesült e g y h a n g u l a g választották meg az új egyházgyűlés főesperésévé. Ad máltos pnnos!

* **A tanári körből** A debreczeni tanári kör f. hó 11-én szombaton délután 5 órakor tartja rendes havi ülését, melyre a kör tagjait ez uton is meghívja az előlétség.

* **A bizottsági tagok választása.** Debreczen sz. kir. város polgármesterétől a következő Hirdetményt vettük. A városi törvényhatósági bizottságban két választott bizottsági tagsági hely üresedésbe jövén, ezeknek az 1886. XXI. t. cz. 33. §-sa értelmében leendő betöltése iránt a választási eljárás a tek. bizottsági közgyűlésnek a folyó 1897. évi November hó 25-én 246/2647. 1997. bgy. szám alatt kelt határozatával folyó 1897. év December hó 16-ik napjára a csütörtökre tüzetelt ki. Választandó lesz: 1. A II-dik — Péterfia utcazi — választó kerület alatt e g y bizottsági tag 5 évre. — Választási elnök: Papp Ferencz. — Választási hely: a városháza nagy terme. 2. A III-ik — Csapó utcazi választó kerület alatt, egy bizottsági tag 2 évre. V. eln.: Nagy Ferencz. Választási hely: a városháza kisterme. — A választásra jogosítottak névsora a törvény értelmében az országgyűlési képviselő választók folyó évre érvényes névjegyzékéből, mindenik kerületre nézve a választási elnököknek kiadott. Minden választónak, e választás alkalmával személyesen előmutatandó igazolójegy kézbesítettik s a szavazati lapok is ugyanekkor fognak kiosztatni, melyekre mindenik választó az általa megválasztani kívánt egyén nevé, feljegyzi. A választás a szavazók nevének és lakhelyének nyilvános feljegyzése mellett személyesen beadott szavazat-lapok által történik ha a szavazat lap több nevet tartalmaz, az utóbbi irt nevek számba nem vetettek. A betöltött szavazat-lapok a választás napján reggeli 9 óráig kezdve, d. u. 4 óráig a választási helyiségében adandók át. — A kitűzött időn tul szavazat lapok el nem fogadtatnak. Ha oly egyén választatik meg, ki mint legelőbb adót fizető már tagja a törvényhatósági bizottságnak és a választást elfogadja helye a sorrendben következő legelőbb adót fizető által pótolatik. Az aki több kerületben választatott meg, azon kerületet fogja képviselni, melyet a polgármesterhez intézendő nyilatkozatában megjelölni fog, a többi kerület újból választ. Főhivatnak tehát a választók hogy a választásra kitűzött időbea és helyen megjelölt jegyeiket, betöltött szavazat lapjaikkal

magokkal vivén megjelenjenek. A választási eljárásra vonatkozó panaszok vagy a megválasztott tag megválaszthatási képessége ellen tett észrevételek a választástól számított 15 nap alatt az igazoló választmányhoz nyújtandók be. Kelt Debreczenben, 1897. évi decz. hó 6. Simonffy Imre, kir. tanácsos polgármester.

* **Locs-pocs.** A tegnapi havazást mára iszonyu locs-pocs váltotta fel, de még ez sem képes rábírnai a háztulajdonosok legnagyobb részét, hogy a gyalogjárót házaik előtt el-tisztíttassák. Azt hisszük, hogy e figyelmeztetésünkre a r. kapitányságok a legszigorubbán ügyelni fognak arra, hogy az idevonatkozó szabályrendelet betartassá s az ellene vétőket szigoruan meg fogják büntetni.

* **Vesztett kutya.** Tegnap reggel két embert harapott meg egy kóbor veszett kutya a H. Böszörmény felől vezető országúton. Az egyik Csanak Andrásné debreczeni illetőségű napszámosné, aki gyalog Józsaára igyekezett, miközben egy nagy fehér juhász kutya minden ugatás nélkül megtámadta s lábán több kisebb harapást ejtve a böszörményi vasuti vágányok fele elrohant. A sineken pedig szerencsétlenségre éppen akkor baktatott, végig t ő t n János földesi parasz', ki szintén gyalogszerrel akart H. Böszörménybe menni hol egy kis dolga akadt. A veszett kutya t ő t h Jánosnak is nekiugrott, és több helye megharapta. A dübödött eb e garzadázkodását többen látták, s valakinek egy jól irányzott lövéssel sikerült a veszedelmes állatot leteríteni. A két sebezett a rendőrség vette pártfogás alá, a mely miután meggyőződött a kutya veszettségéről a budapesti Pasteur intézetbe szállítatja őket.

* **Elmaradt sajtótárgyalás.** A debreczeni kir. törvényszék mint sajtóbíróóság által az I g m á d i Miklós ellen holnapra kitűzött sajtóper tárgyalása közbejött körülmények miatt elmaradt.

* **Tájékoztató** A jótékony nőegylet által fele részben a felállítandó népkönyhájára rendezendő társas estélyekre nézve tájékoztatót értesítették a n. é. közönség, hogy azoknak kezdete este 7 órakor lesz és pedig először lesz a meghívókra jelzett műsor szerint a hángverseny megtartva, ennek végzetével lesz az étlap szerinti vacsora s végül táncz. Azok, kik a beküldött iekkel pénzt is küldtek, az érte járó jegyeket Szücs Kálmán pénztárosnál a takarékpénztárban naponként d. u. 3-5-ig kiválthatják. Kik a beküldött pénztárjegyeket nem váltanak, összegeik a jótékonykezrela felül fizetésként fog nyugtáztatni. Vegül értesítették a közönség, hogy ezen estélyek egyikén sem lesz semminemű árulás.

* **Arany lakodalom.** — Szép családi ünnepet ült tegnap este egy becsületes munkában megöszült derek házaspár. R o t h M ó r, a deb. izr. hűközség alkalmazottja, töltötte be e napon boldog házasság életének 50 ik évfordulóját s ülte meg a rokonok és jóbarátok szerencsekívánatai között boldog családi körben arany lakodalmat. A derek ösz házaspár megérdemli, hogy kiirjuk ezt az örömmünnepet s hisszük, hogy sokak nevében kivanunk nekik hosszú életet.

* **Hétezer forint adóvisszatérítés.** Nagy fontosságú elvi jelentőségű ítéletet hozott a közigazgatási bíróság a Debreczeni Első Takarékpénztár vitás adóügyében. Ez a pénzügytézet ugyanis néhány évvel ezelőtt új részvényeket bocsátott ki, s akkor a névérték és kibocsátási árfolyam között levő az-ökülönbözeter harmadosztályu kereseti adót vetettek ki. — Ezt a megadóztatást a takarékpénztár meg f e l l e b b e z t e s a közigazgatási bíróság most hozott döntvénye a m e g a d ó z t a t á s t é r v é n y e n k i v ü l h e l y e z t e, l l y m ó d o n a t a k a r é k p é n z t á r 40—50000 f o r i n t v i s s z a t é r i t e s b e n r é s z e s ü l. A döntvény országos érdektű, mert a hazai pénzügytézetek és egyéb vállalatok a mult években ily czímen mintegy 70 000 forintot fizettek, a mely összeget a kincstár meg fogja téríteni.

* **Ismeretlen tettes.** Talán nem mulik el olyan nap, a midőn a rendőrségi jelentésekben ne szerepelne egy-két ismeretlen tettes. Ma is egy ilyenről találkozunk, a kit K a t z Fülöp kis-uj utcai lakos jelentett fél a központ, hogy míg családja a lakástól távol volt, addig egy vakmerő tolvaj feltörte az ablakokat és a szobából két párnát és egy lepedőt lopott el. A rendőrség krsesi, de néhezen fog ráakadni az ismeretlen egyéniségre.

* **Hölgyek figyelmébe!** *Kronovitz Matild* női-ruha varróné lakását Budapestről Debreczenbe, Nagy-uj-utca 1707. szám alá, t. Weinberger Lajos ur házába helyezte át, Csakis előkelőbb, legújabb divat szerinti munkákat teljesít. — Angol ruhákat különös figyelembe ajánl.

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon rokonok, ösmerősök és jó barátok, kik felejtethetetlen hű férjem, s áldott jó atyám végtisztesség tételén megjelentek, s részvételekkel mélyen érzett fájdalomukat enyhíteni szivesek voltak, fogadják ez uton is hálás köszönetünket. Debreczen, 1897. decz. 9. a gyászoló család nevében, özv. Harsányi Imréné és fia Imre.

Távirat.

Országgyűlés.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, decz. 10.

A képviselőház mai ülésén K o s s u t h Ferencz, Holló Lajos Bartha Ödön S i m a Ferencz mondtak rövid záróbeszédet azután a kormánypart a nemzeti párt és A s b ó t h János kivételével a néppárt megszavazták a két függetlenségi párt ellenében felállással a vámvajaslattak a pénzügyi bizottsághoz küldését.

Ezután következett a napirend: a községi nevekről szóló javaslat részletes tárgyalását, melyet P u l s z k y Agost előadónak azzal a módosításával, hogy a tankönyvekbe zárójel közzé az idegen név is felvehető — elfozadtak, — Ezzel az ülés véget ért.

Színház.

Mariana. Hiába, a nagy spanyol költőnek, Mariana című darabja teljesen hidegen hagyta a közönséget. Marianában megvan a jó drámának minden főkéleke, a bonyadal-makkal egymásból való kifejlődését élenken tárja elénk a szerző, azonban még sem hatja meg a nézőt, mint Echegaraynak előbbi darabjai. Főalakjai igen sikerültek, de mellékalakjai csak epen járnak-kelnek a színpadon, kivéve Pabló tábornokot, ki is leginkább csak az utolsó felvonásban mutatkozik be a maga egészében, midőn egy pisztoly durranással véget vet a darabnak is. Tegnap este ismétetek meg a darabot a páratlan bérlők számára. A bérlőkön és potya jegyeseken kívül alig volt néhány alak a nézőtérben. A K o m j á t h y n é Teréz nagy talentuma kétségbevonhatatlan, tegnap is szépen és meghatóan játszott. K o m j á t h y n a k különösen szépen sikerült a 3. felvonás végjelene. S z a t h m a r y pompásan adta monológját, melyet nyílt színen való tapsai honorált tegnap is a csekély számú publikum. B a r t h a igyekezett jól játszani, F e n y e r j pedig hűen adta a régész szerepét. C s e r é n y i Adél kísérletezése teljesen meddő maradt.

(sch.)

Színházi műsor. A színház igazgatósága a f. esztendő még hátralévő napjaira egészen megtervezte műsorát, melyből egyelőre a legközelebbiek ismertettük: Holnap K o n t i kedvelt z. neje C z i t e r á s a kerül színpadra, a főbb szerepekben F. Kallay, Locsarekné, Serfőzy Zsni, Bekési, Beczkóyval. V a s á r n a p d. u. leszállított helyárrakkal a diplomás kisasszonyokat. Kövesi Dezsőnek a »Goldstein Számi« és Vigéczek szerzőjének mulatságos énekes életképet adják, este pedig Angyal Bandit, Telesky Miklós népszínművét, a cím-szerepben Haday Sándorral H é t f ő n A

haza. Tört. szomorujáték 5 felv. K e d d e n Az i d e g e n n ő. Francia színmű. Szer d á n, decz. 15-én először Katonadolog. Vigjáték-ujdonság a vigszínház műsorából. Csütörtökön decz 16-án másodszer Katonadolog. Pénteken, decz 17-án L. Komáromy Mariska vendégjátékával: Tiszturak a zárdában. L. Vazney operetteje. Bérlétszünet. Szombaton deczember 18-án L. K o m á r o m i M a r i s k a vendégjátékával páratlan bérlétszünetben. A szuttán Verő Gy. operetteje. Vasárnap decz. 19-én delután Grant kapitány gyermekei regényes színmű, este a Tót leány, népszínmű.

IRODALOM.

Aláírási felhívás

A MAGYAR ÁLLAMGAZDASÁG TANKÖNYVE.

(Magyar pénzügyi jog.)

»Folytonos« tekintettel az elméleti államgazdaságtan (pénzügytan) alapelveire» című munkára.

Irta: **Dr. Bartha Béla,** a debreczen jogakadémia tanára.

A magyar államgazdaság egész vidékét felölelő irodalmunk rendkívül szegényes. Eltekintve a pénzügyminiszterium közrebocsátásaitól, egyes többé-kevésbé sikerült monográfiáktól, rendszeres magyar államgazdasági munkánk csak egyetlenegy van: Dr. Mariska Vilmos »A magyar pénzügyi jog kézikönyve« című munkája, mely először »Magyar pénzügyi törvényneve« cím alatt jelent meg, ezelőtt több, mint 22 évvel, tehát majdnem egynegyed százada, ma már egy 1000 oldal körüli nagy munkává nőtte ki magát; de a kiváló tudósnak követői 1—2 kivotat készítőn kívül nem akadtak.

Pedig a teteles államgazdaságtan, — vagy amint nálunk nevezni szokták — pénzügyi jog valóságos kenyerestudium; joghallgató, szigorlatozó, pénzügyi és más hivatalnokok, bíró egyaránt nélkülözhetetlenül a magánemberek sem nélkülözhetnének.

A szakferfiakat és nagy közönséget bizonyos szent borzalom tölti el a teteles jog ezen ágával szemben, aminek oka a finansz szabályok természetes népszerűtlenségén, pénzügyi jogszabályaink, igazgatási rendszerünk bonyolult voltán kívül az, hogy a teteles jog ez ága talán túlságosan szárazon volt eddig feldolgozva, az általános vagy elméleti gazdaságtan (u. n.: Pénzügytan) a teteles államgazdaságtan közt nem kerestek és tartak fel a meglevő kapcsolatok; másrészt pedig vagy túlságos terjedelmű kézikönyvvel, vagy csak száraz kivonatolást adó füzetekkel állunk szemközt.

Magá az a körülmény, hogy e fontos gyakorlati tanszaknak, melyben külföldi tudományos munkákból aránylag keveset lehet meríteni, majdnem negyedszázad alatt egyetlen rendszeres feldolgozója akadt: talán indoklásul szolgál vállalatomhoz.

Munkám megírására a következő szempontok vezettek:

1. Lehető rövidségre és mégis kívánatos teljességre törekedtem; ezért könyvem a 30—35 nyomtatott ívet nem igen fogja túlhaladni.

2. Első sorban a joghallgatók és szigorlók igényeit tartottam szem előtt; éppen azért használom a szerényebb tankönyv elnevezést, noha a terjedelem a kézikönyv címre is jogot adna.

3. A teteles intézkedéseket, hol a dolog természete megengedte, az elméleti tudomány elveivel hozva kapcsolatba, előadásomat ezekre fektettem, intézményeinket ezek világánál mutattam be és ahol kell, bírálom röviden. Ez eljárás mélyebb, érdekesebbé, változatosabbá teheti műveimet, ha elég erőm és tehetségem volt jó szándékom sikeres végrehajtására.

Munkám azonban a gyakorlat igényeit is szem előtt tartja a praktizis férfainak is kellő mértékben megadja a szükséges felvilágosításokat és mindenütt a forrásokra hivatkozást és a további utmutatást; tehát e tekintetben mintegy vezérkönyv kíván lenni.

5. Írásmódor tekintetében, amennyiben a tárgy természete s képességem engedte, vonzó, világos és magyaros akartam lenni, a szakszerűség feláldozása nélkül.

6. Lehetőleg mindenütt az eredeti forrásokból merítettem; a magyar államgazdasági jogrendszer fejlődésének legújabb vívmányait használtam föl, úgy hogy könyvem a megjelenéséig bekövetkezett teljes jogfejlést tartalmazza a mellett, hogy a magyar finansz-történelemre is kellő figyelemmel van.

Tájékoztásul itt közlöm könyvem rendszert:

Első rész. A pénzügyi jogalkotás.

A magyar pénzügyi vagy államgazdasági jog forrásai általában. Különösen a büdzsetről vagy állami költségvetésről.

Masodik rész. A magyar államgazdasági vagy pénzügyi végrehajtás szervei.

Harmadik rész. A pénzügyi bíráskodás a jövedéki büntető eljárással.

Negyedik rész. A pénzügyi államszolgálat viszonyai. (Államszolgálati pragmatika.)

Ötödik rész. Az állami szükségletek. (Kiadások.)

Hatodik rész. Az állami bevételek. (Az egyes bevételi források szerint.)

Hetedik rész. Az államhitelügy ismeretése.

Nyolczadik rész. Az államszámvitel alapelvei

Kilencedik rész. A magyar állam alatt álló közjogi személyek (Horvát-Szlavonország mint tartomány, vármegyék, törvényhatósági városok, községek) gazdaságának ismertetése.

Tizedik rész. Az Ausztriával közös államgazdasági viszonnokról.

A mű esinos nyomdai kiállításban az 1898 év folyamán fog és pedig füzetekben megjelenni. — Az első füzet valószínűleg már 1898 január havában.

Előfizetési ára az egész munkának a terjedelemhez képest 3 frt 50 krtól legfeljebb 4 frtig. Az utóbbi összegnél több nem követelhető. Az aláírás az egész munka megvételére kötelez, s ha az esedékes összeg kellő időben be nem küldetnek, utánvételel, postai megbízás vagy bíróság útján hajtha ó be.

Az aláírási ív beküldésével egyidejűleg mint első részlet 2 frt küldendő be az előírtot; az 1 frt 50 kr vagy 2 frt hátralék pedig a második füzet elkészültét jelentő értesítés, — illetve felszólítás után azó na!

Gyűjtőknek legalább 10 példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálok.

Az aláírási íveket a kézbevételelől számitott legfeljebb 10 nap alatt kérem hozzám visszaküldeni a megfelelő pénzüsszeggel, mert a nyomtatás iránt sürgősen kell intézkednem. Oly aláírások, melyek után a példányonkénti 2 forint egyidejűleg be nem küldetik nem lesz tekintetbe vehető.

A név, állás, lakóhely utolsóposta s ka szükséges a vármegye pontos kiíratát kérni. Debreczen, (N Csapó utca saját ház.) 1897 december 10.

Dr. Bartha Béla

a debreczeni ev. ref. jogakadémia ny. r. tanára.

a nemzetgazdaság — államgazdaságtan és magyar pénzügyi jog előadó tanára.

Azt hisszük, hogy ez a felhívás nem szorul bővebb ajánlásra. Dr. Bartha Béla nevé mindenki ismeri úgy tudományos, mint publicisztikai téren kifejtett munkásságáért, melynek igen nagy részét éppen a »Debreczen« hasábjain fejtette ki. Mi meg vagyunk győződve, hogy a felhívás nem marad eredménytelen és tudományos irodalmunk egy kiváló tankönyvvel szaporodni fog.

* **A Szalay Baróti irta »Magyar Nemzet Történetéből** most jelent meg a 74-ik füzet, abban a II. József császár uralkodása alatti események folytatólag adatnak elő. Igen érdekesítő a Hóra és Kloska féle oláh felke és borzadalmat keltő körülményes leírása, melyből megtudjuk, hogy a császár és er-

déli kormánya mily keveset tett a vérfa-gyaszoló kegyelenségekkel járó lázadás lenyomására. Nem kevésbé köti le figyelmünket az utolsó török hadjárat leírása, mely Ausztria területét végképp megtisztította a török uralomtól. E füzet kettős nagyságu külön mű melléklete a belgrádi csatának igen hatrags, panorámáját tünteti fel. A szöveg illusztrációi a következők: Hadik Andras graf tabornok. Hóra, Hóra erme. Hóra és Kloska arnyképei. Aray Pal ezredes. Hóra és Kloska halálos ítéletének végső sorsai. Hóra és Kloska kivégzése. II. József lohaton. Lacy Möriz gróf tabornok. Laudon Ernő. Gedeon tabornok.

Az 1848/49-iki Magyar szabadságharc története nagy illusztrált munkából mest jelent meg a 94-ik füzet, a melyben Graza György az emigráció történetének leírását is befejezi. Ezzel a nagyszabásu munka elbeszélő része véget ér. Ugyanebben a füzetben a nevezetesebb hadiesemények sorolatnak fel, majd az életrajzi lexikon kezdődik. Ez a lexikon mutatja legjobban, mennyi kutatást, fáradságot szorgalmat szentelt a szerző műve megírásához, ugyanarra, hogy az 1848-49-iki magyar szabadságharc története még ha illusztrációk nélkül jelent volna is meg, egyik legérdekesebb s legbecesebb kiadványa volna az utóbbi esztendő könyvpiaconak. A munka meg a képek a következők: Kossuth sirja a kerepesi uti temetőben, A budapesti honvédmenedékház, Agg honvéd. Agg honvédek Kossuth sirjánál.

A munka megrendelhető Lampel Róbert Wodainer. F. és fiai cs. és kir. udv. könyvkereskedésében. Budapesten Andrássy úk 21. szám.

*** Historiák.** E czimen M e r k l Adolf fiatal poéta a B u d a p e s t i N a p l ó n a k K l a d o néven általában ismert heti verselője egy kötet verset ad ki a közeli napokban, amely karácsony előtt mindenestre meg fog jelenni. A kötetet F e i k s Janó illusztrálja s kiállitása minden tekintetben elsőrangú lesz. Hogy olvasóink fogalmat alkothassanak tartalmáról, alább adjuk a sajtó alatt levő kötet egyik érdekes darabját s a vers kötetet, melynek ára 1 frt 20 kr. lesz ajánjuk a közönség érdeklődésébe.

Téli vándortanítások a vármegye községeiben.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen. decz 10.

Hajdu vármegye gazdasági egyesülete, melynek élén R á s ó Gyula kir. tan alispán és N e m e s Zoltán megyei aljegyző állanak azzal felel meg e télen is hivatasaok, hogy a mezőgazdasági ismeretek terjesztése végett, annak főbb ágazatairól gazdáink művelése érdekében f. hó 12-én kezdődőleg, a jövő évi január 23-ig téli vándortanításokat rendez a vármegye összes községeiben és rendezett tanácsu városaiban.

Elegge nem tudjuk a gazdaközönség figyelmébe és partfogásiba ajánlani e felolvasásokat, a melyeket leginkább a debreczeni földmives iskolai tanárai tartanak.

A téli vándortanítások sorrendje ez: N á d u d v a r községben az állattenyésztésből folyó évi december hó 12-ik napján kezdve délelőtt 10 órakor, előadó C z e i l i k István a debreczeni m. kir földmives iskola igazgatója, a talaj művelésből december hó 19-én kezdve délelőtt 10 órakor előadó R á a b Kálmán a debreczeni földmives iskola intézője, a nem immunis talajbani szőlőművelésből 1898 évi Január hó 23-án és folytatva 24-én, kezdve mindenik napon délelőtt 10 órakor előadja Munkácsy József m. kir. ker. szőlőszeti és borászati felügyelő, a gyümölcs és konyha természetből 1898 Január 30-án kezdve d. e. 10 órakor, előadja H Jullier a debreczeni földmives iskola fokertésze.

F ö l d e s községben a talaj művelés

ből folyó évi december hó 12-én, kezdve d. e. 10 órakor, előadja R á a b Kálmán a debreczeni földmives iskola intézője, az állattenyésztésből december, hó 19-én, kezdve d. e. 10 órakor, előadja F e k e t e Pál a debreczeni földmives iskola segéd tanára, a nem immunis talajbani szőlőművelésről 1898 évi Január hó 30-án és folytatva 31-én kezdve mindenik napon délelőtt 10 órakor, előadja M u n k á c s y József ker. szőlőszeti és borászati felügyelő.

H. S á m s o n községben az állattenyésztésből decz. hó 12-én, kezdve d. e. 10 órakor előadja O r m ó d y János földmives iskolai segéd tanár, a gyümölcs és konyha kertészetből 1898 Január 23-án, kezdve délelőtt 10 órakor, előadja H Jullier a debreczeni földmives iskola fokertésze.

B. U j v á r o s községben a gyümölcs és konyha kertészetből december 12-én kezdve délelőtt 10 órakor, előadja H J u l l i e r a debreczeni földmives iskola fokertésze, a nem immunis talajbani szőlőművelésből 1898 Január 16-án és 17-én, kezdve délelőtt 10 órakor mindenik napon, előadja M u n k á c s y József ker. borászati és szőlőszeti felügyelő.

K a b a községben az állattenyésztésből december 19-én, kezdve délelőtt 10 órakor előadja O r m ó d y János a debreczeni földmives iskolai segéd tanár.

V. P é r c s községben a gyümölcs és konyhakertészetből, különös tekintettel a káposzta termelésre december 19-én, kezdve d. e. 10 órakor, előadja H J u l l i e r a debreczeni földmives iskola fokertésze.

T e t é t l e n községben a talajművelésből december 19-én, kezdve délelőtt 10 órakor, előadja C z e i l i k István a debreczeni földmives iskolai igazgató, az állattenyésztésből 1898 Január 23-án, kezdve délelőtt 10 órakor, előadja F e k e t e Pál debreczeni földmives iskolai segéd tanár.

M. P é r c s községben a gyümölcs és konyhakertészetből 1898 jan. 2-án kezdve d. e. 10 órakor, előadja H J u l l i e r a debreczeni földmives iskola fokertésze.

N. Nánás városában a nem immunis talajbani szőlőművelésről 1898 jan. 2-án és folytatva 3-án mindenik napon d. e. 10 órakor kezdve előadja Munkácsy J. ker. szőlőszeti s borászati felügyelő.

C e g e községben az állattenyésztésből 1896 jan. 2-án kezdve d. e. 10 órakor előadja Czeilik István debreczeni földm. isk. igazgató, a talajművelésből 1898 jan. 9-én kezdve d. e. 10 órakor előadja R á a b Kálmán földmiv. iskolai segéd tanár, az immunis talajbani szőlőművelésről 1898 febr. 6-án és folytatva 7-én kezdve d. e. 10 órakor, előadja Munkácsy József kerületi szőlőszeti és borászati felügyelő.

E g y e k községben a talajművelésből 1898 jan. 2-án kezdve d. e. 10 órakor előadja R á a b Kálmán debreczeni földmiv. iskolai intéző az állattenyésztésből 1898 Jan. 9-én kezdve, d. e. 10 órakor előadja F e k e t e Pál debreczeni földmiv. iskolai segéd tanár, az immunis talajbani szőlőművelésből 1898 febr. 13-án és folytatva 14-én, kezdve mindennap d. e. 10 órakor, előadja M u n k á c s y József ker. szőlőszeti felügyelő.

T e g l a s községben a gyümölcs és a konyha kertészetből különös tekintettel a káposzta termelésre 1898 jan. 9-én d. e. 10 órakor előadja H J u l l i e r a debreczeni földmiv. isk. fokertésze.

H. S z o b o s z l ó városában nem immunis talajbani szőlőművelésről 1898 jan. 9-én és 10-én folytatva mindenik napon d. e. 10 órakor kezdve előadja M u n k á c s y József ker. szőlőszeti és borászati felügyelő.

S z o v a t községben a talajművelésből 1898 jan. 9-én, kezdve d. e. 10 órakor előadja Czeilik István földmives isk. igazgató, az állattenyésztésből 1898 jan. 30-án kezdve d. e. 10 órakor előadja Czeilik István földmiv. isk. igazgató.

F e l s ő Józsa községben a gyümölcs és konyhakertészetből 1898 jan. 16-án d. e. 10 órakor, előadja H Jullier a debreczeni földmiv. isk. fokertésze.

H. Hadház községben az állattenyésztésből 1898 jan. 19-én kezdve d. e. 10 órakor, előadja Czeilik István földmiv. isk. igazgató az immunis talajbani szőlőművelésből 1898 febr. 30-án és folytatva 31-én, mindenik napon kezdve d. e. 10 órakor, előadja Munkácsy József ker. szőlőszeti és borászati felügyelő.

P. Ladány községben az állattenyésztésből 1898. jan. 19-án, kezdve d. e. 10 órakor, előadja Béli földmives iskola segéd tanára, a talaj művelésből 1898 febr. 6-án kezdve d. e. 10 órakor előadja Czeilik István földmives isk. igazgató.

H. Dorog községben a talajművelésből 1898 jan. 23-án kezdve d. e. 10 órakor előadja Czeilik István a debreczeni földmives isk. igazgatója.

H. Böszörmény városban az immunis talajbani szőlőművelésből 1898 febr. 27-én és folytatva 28-án mindenik napon kezdve d. e. 10 órakor, előadja Munkácsy J. ker. szőlőszeti és borászati felügyelő.

Kelt Debreczenben 1897. decz. 5.
Nemes Zoltán Rásó Gyula
egyesületi titkar. elnök

A gyermek *]

Örökösen, hangos, zugó tenger mellett
Ál egy kis házikó, roskadozó, vedlett.
Porladoz is, hull'is faláról a téglá,
Kavargó hullámok megcsapdossák néha.
Tetején megtépték viharok a nádat,
Betörtött ablakán a szél ki-bejárhat,
Kéménye se füstöl, golyafészek rajta,
Máholnap összedől, az imádság tartja,
Eszétvesztett szegény öregasszony lakja.

Roskadozó gunyhó, hej épen is állott,
Szegény özvegyasszony jobb időt is látott!
Eszterháj megfőstve, a fal kimeszelve,
Vidor a menyecske, nótázó a kedve,
Rózsafákon rózsá, jó illatu, tarka,
Köziből illő rózsapiros arca.
Eresz alatt fúrge, dalosszavu fecskék,
Hármasban eltöltött csöndes, holdog esték,
Gyűgyögő, mosolygó csöppesség az ölébe,
Apja büszkesége, anyja szemefénye...

— Halász lesz, ha megnő, halász, mint az apja!
— De bizony, hogy pap lesz, terveli az anyja!
M'sét mond majd cifra, diak énekszóval,
Ro-szaknak a lelkét megtölti a jóval —
De bizony, hogy pap lesz, már azért is apjuk,
Ezüstlakodalmunk a mikor hogy tartják
— Fogatlan vőlegény, őszhaju menyasszony —
Áldást a fejünkre a fiuk adhasson...

Majd még hogy pap lenne — pap lesz majd
az ördög,
Halász lesz... az apja zsörtölve rádörög,
S hogy szokják a vízhez, s ne legyen majd
kényes,

A tenger, ha békés, a nap verőfényes,
Igyen nevelődik a tengerészgyermek —
Elviszi magával, halászni ha mennek.
Kendőből, mimáshól a bárkafenéken
Pólyas csöppségének ágyat is vet szépen.
Akár a bölcseben puha a fekvése,
Szeliden ringatja, hullámok verése,
S mint éjjel az anyja csöndes énekszóval —
Álomba ringatja zongó altatóval...

Akkor is künn jártak, amikor egy este
Hirtelen vihar jött, csapdosta, verdeste
Szi-laj szél a bárkát, hullámról-hullámra,
S kavargó tengernek tajtekozó árja
Örvénybe merité, majd magasra kaptá,
Harsogva, zuhogva végigomlott rajta.
Üvöltött a szélvész, megzendült az égbolt,
Czikázott a villám — majd megint sötét volt,
S csöndre vált a szél is, halálos, nagy csöndre,
Amelyből szivtépőn hallott elő közbe
Egy veszendő ember segélykiáltása,
Halódó, ártatlan csecesemő sirása...

Mentsétek meg őket — könyörgött a parton
Az urát, gyermekét veszni látó asszony.

*] Mutatvány a szerzőnek közelebb me jelenő
Historiák című veskötetéből.

Szólitá az Istent, rimánkodva térden :
Irgalomnak atyja, mentesd meg a férjem,
Ne hagyj a gyermekem én hogy elveszítsem
Gyermekeim . . . nem hallok sírását im-
máron . . .
Gyermekeim . . . megölted, gyilkos, gyilkos
isten . . .
S iszonyu kiáltás szakadt föl a torkán :
Körülbőlte zugott, bömbölt a vad orkán
S emberhang nem hangzott többé már az
áron . . .

Sírtak az emberek; imát mormolt ajkuk . . .
Megint egy s hirtelen végignéve rajtuk
Az asszony; az özvegy felkaczagott aztán
Megindult a vízhez, mosollyal az arcán,
Ingadozó, lassu, tétova léptekkel,
S fölébe hajolva, szót eszelős fejjel;
Elvittet rosz tenger, szerelmes magzatom:
Add vissza, hozd vissza neked nem adhatom,
Nem élhetek én meg a gyermekem nélkül,
A jó isten adta, ő küldte az égből,
Gólyamadár hozta, pirosesőru gólya
Csipkéből hmeztett kis testén a pólya.
Vigváz rá te nagy víz, semmi baj se érje,
S hozd őt vissza nekem, ha későn : estére
Kicsi még a lelken, gyöngé még az álma;
Ringató karomat, altatómat várja,

Lassu szárnyalással az évek elszállnak,
Hajában hire sincs már hollószin szálnak,
Ruhája lefoszlott, gunyhoja elárval,
Arca piros színe megfakult, elsárgult,
De azért mindennap ott ül a parton
Eszétvesztett szegény öreg özvegy asszony,
S eszelős fejjel bizakodva várja :
Gyermekeit iveti egy nap a víz árja.

S vihar jött egy este, süvöltő vad széllal,
Tombolva bőszerűen, mint azon az éjjel.
Bőgve ostromolták hullámok a partot
S köze válahonnét gyereksírás hallott
Gyereksírás hallott, meghallás az asszony,
Megrázkódott, . . . aztán hogy jobban hall-
basson

Gyermekeim, susogva a víz fölé hajolt,
Mely sodró árvájával épp feléje hajtott
Valamit . . . Szent Isten, gyermekeim ha
lenne
Nadból font kosár volt s egy kis gyermek
benne . . .

Szegény özvegyasszony karja közé kapta :
Itt van hát, itt van hát! a víz visszaadta!
Olyan sok esztendő, hosszú sok év múlva
Mellére zárhatja, az övé most újra!
Rungatja, öleli, csókolja, becézi,
Fonnyadt, száraz mellét odanyújtja neki,
Hagy igyék a gyermek — úgy mint akkor
régen,

S szólogatja : szentem, édes üdvösségem,
Visszajöttél hozzám, szerető anyához,
Régi kis gunyhónkhoz, altató danámhoz.
Tudok ám új nótát, puha kis bölcsődbe,
Mintha csak a mennyben, úgy alszol majd
tőle . . .

Visszatérő lélek szemébe megcsillan,
Arcán az életszin pirosan kiállan,
Az örüles ködje elszáll a fejről.
Rég nem sírtól könyösepp hull ki a szeméből.
En édes fiacskám — százszor is elmondja,
S megszólal benne az édes anya gondja:
Csuron víz a gyermek s a pólyát szétbontja,
Amikor hirtelen . . . gyászos, szörnyű végzet,
Eloszlik az egész fényes szép igézet,
Sztéfoszlik ő egész boldogsága álma :
Hogy a kis pólyából rakaczag — egy lányka.

Fecsilámlott élet kihuny a szemérül,
A feje lecsuklik arca e fehérrül,
Felderülő lelke újra elsötétül,
S megint lesz a rokkant az eszelős asszony
Szelvésben viharban, ki ott ült a parton,
S érzékellen tompán, nem remeg az ujjá,
A szétbontott pólyát összeköti újra,
A gyermeket visszateszi kosarába,
S a zugó, zsivalygó, tajtékzó árba,
Tétova ajakkal — leány — ezt susogja,
A zajgó habokra megint visszatolja . . .
Merkel Adolf.

CSARNOK.

A mi vértanuink.

Irtá : **Hentaller Lajos.**
Eolytatás és vége.

Október hó 20-án ismét Pesten aratott a
halál kaszája. Felekasztottak Abancourt Ká-
roly századost, Giron Pétert, a német légio
parancsnokát és herczeg Woronieczky Miczi-
slávot, a galicziai születésű fiatal lengyel ez-
redest.

Október 24-én következtek Csernyus Ma-
nó, a ki a magyar kormány titkos megbízottja
volt Budán, mialatt azt Windschgrätz meg-
szállva tartotta; a nemes lelkű Perényi Zsig-
mond, ez a tüzes magyar főúr, a ki előbb
septemvir, később ugocsi főispán, koronaőr
és a felsőház elnöke volt s vegre Szaecsvay
Imre, a képviselőház jegyzője. Mindharmat
Pesten akasztották fel.

Október 25-én Aradon főbelölték Ka-
zinczy Lajos tábornokot, Kazinczy Ferencz
fiát, a ki augusztus 18-án Zsibón egyenest az
alatt a feltétel alatt tette le a fogvart, hogy
az orosz seregbe átélphet tábornoki ranggal.
Ekkor azután a nyilvános kivégzések
szüneteltek mintegy három hónapig, hogy az-
után annál nagyobb vehemenciával ujulja-
nak ki.

1850. január 23-án felakasztották Posten
Kolossy György ügyvéd és volt honvéd tisztet,
kit Lambert meggyilkolásában való részességgel
vádoltak.

Ugyancsak 1850 január 23-án a követ-
kezőket akasztották fel Kőszegen : Bencez Far-
kas 19 éves meszarost, Bottos Mihály 35 éves
földmivest, Dudó György 40 éves földmivest,
Koczó György 36 éves szabót, Loncsák György
40 éves földmivest, Raffay Ignác 45 éves
földmivest és Sántha János 38 éves földmü-
vest. E szereacséltelenek ellen azt hozták fe-
vad gyanánt, hogy 1848 október 12-én negy-
vennégy horvátot ez egy cs. és kir. őrnagyó
megölték.

1850 január 23-án akasztották fel Pesten
Márkus János gyöngyös patai születésű tanítót
s volt saári jegyzőt; Palik Ignác érseki
vadászt és O c s k a y György pestmegyei
földművest.

1850 január 31-én végezték ki Börcsök
István 60 éves közhonvédet, Zechmark János
morvaországi kormáróst és Istók Imre lö-
kösházi születésű volt fősolgabírókat Kassán.

1850 márczius 3-án akasztották fe
Aradon Hauck Lajos bécsi születésű szer-
kesztőt s novédalezredest. A fővad az volt
ellene, hogy Messenheuseri pisztolyal kezé-
ben kényseritette, hogy védelmezze tovább
is Bécsset.

1850. július 5-én Gyöngyösön felakasz-
tották Potoeczky Gyula gömörmegei birtokost
és ezzel ért voltaképen véget a szabad-ag-
harczban résztvevőkön elkövetett retorzió.
Halála után majdnem három évig pihent
a hóhér.

1853 márczius 3-án felakasztották Pesten
a régi ferenczvárosi temetőben Jubál Karoly
ipariskolai tanár; a leikes Noszlopy Gáspárt
ki a szabadságharczban a magyar kormány
teljhatalmu biztosja volt Somogy, Tolna és
Veszprémmegyeiben, Andrássy Karolyt és
Sárközy Albert ügyvédet és földbirtokost.

Nagy Albert guerillavezért pedig agyon-
lőtték a Neugebeudeban. A kötél által kivég-
zetiek már úgy kerültek a bitófara, hogy tes-
tők a kinzástól teljesen össze volt törve.

Jubál az öt kiserő Török Pal lelkésznek
elmondta, hogy az osztrák civilizátorok a
legborzasztóbb kegyetlenséggel kintozták őket.

1853 szeptember 2-án akasztották fel
Bécsben Pataki [Pringer] volt honvédtisztet
és Pozsonyban Gasparits Kilitet, az arany-
száju ferenczrendi barátot. A midőn Gaspa-
rits 1849-ben Pozsonyban a függetlenségi nyi-
latkozatot a templomban kihirdette, a későbbi
pü-pök Heiler kezeit tördelve kérdé : Mit
csinált ? Mi lesz önöböl ?

— Vagy esztergomi érsek — viszonzá
Gasparits — vagy felakasztanak.

1854. márczius 6-án akasztották fel Ma-
rosvá-árbhelyen a Pusztatéren Gollfy Mihály

Horváth Karolyt és Török János theologiai
tanárt.

1854 április 27-én akasztották fel Sepsi-
Szent Györgyön Várady József Kossuth-buzart
és Gaál Sándor emissziáriusát és Bartalits
Ferencz biharczfalvi földbirtokost

Legutolsónak emlitem fel azt a vértanút,
kinek sorsa szomorubb volt valamennyinél Fz
May János tábornoki alezredes. May Klapka
alatt szolgált Komáromban. A kapituláció
után benn maradt a hazában. Belekeveredett
a Noszlopy összeesküvésbe s elfogták.

Vallomásokat akartak belőle kicsikarn
— írja róla Klapka György „Emlékeim“ ben
a vallatások egymást érték, s velők együtt
fokozódott vádlóinak kegyetlensége. Ekkor
May nehogy valami gyengeségre ragadtassa
magát, elhatározta, hogy inkább leszamol ele-
tével. Felszaggatta szalmazsákját beletemetke-
zett, magára gyújtotta s el egett. Midőn a
börtönőrök a nagy füstre figyelmessé téve
zarkájába lptek még élt, de nem sokára ki-
mult a legiszonyubb kínok között a nélkül,
hogy csak egyetlen szóra nyitlak volna ajka i
Barátaíért áldozta fel magát.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 71. Bérlet 56.

Szombaton, 1897. decz. 11-én

A cziterás.

Operette 3 felvonásban Szövegét Csiky Ger-
gely után irtá : Muray Karoly, Zenéjét : Konti
József.

S Z E M É L Y E K :

Kukurilló	Sziklay M.
Kukurilla	Locsarekné
Kukurilli	Serfózy Zseni
Pablo, cziterás	Békési Gyula
Rozetta	F. Kállay L.
Ricardi, száműzött királyfi	Karacs Imre
Aristo, főnemes Ricardo hü-
embere	Püspöky Imre
Gól) titkos rendőrök	Beczózy József
Pól) titkos rendőrök	Szentes János
Egy udvari	Fancsy T.
Generális	Ungváry V.
Dáma, vén kisasszony	Kulcsárné
Polgár	Makray Dénes
Vitéz	Eröss József
Doktor	Serfózy Gy.
Udvahölgy	Cserényi Adél
Fogoly	Palfi Bertalan
Pinczér	Bér József
Kapitány	Lendvay Ö.
Egy poroszló	Racz Dezsó
1) udvari	Makrayné A.
2) udvari	Bartháné L.
3) udvari	Csepreghy E.,

Nép mindkét nemből. Történik Gibráltalban
reggeltől-estig.

Holnapután vasárnap, decz 12-én két előadás.

Délután 3 órakor le- Este 7 órakor rendes
szállított helyárrakkal helyárrakkal

Adiplomás Angyal Bandi.

kisasszonyok. Eredeti népszínmű dal-
Eredeti énekes bohózat lokka, irta : Feleký

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök,
kik törvényt szeruen megengedett sorsje-
gyeknek, rászletfizetésre való előadásá-
val, egy nagy pénzintézet (részvénytár-
saság) számlájára foglalkozni óhjtanak.
Ajánlatok »Confidentia« czímen : Eckstein
Bernát hirdetés irodájába Budapest, V.,
Füüd-utca 4. szám intézendők.

14453.
1897.**Hirdetmény.**

Hajdúvármegye székháza alatt, most Wertheimer Katalin női divat üzletül szolgáló bolt és mellékhelyisége jövő 1898 évi február hó 1-ső napjától kezdve 6 egymásután következő évre bérbé kiadó.

A bérleni szándékozók, a hivatalos órák alatt a vármegye alispánjánál jelentkezhetnek.

Debreczen, 1897. december 6.

Rásó Gyula

kir. tanácsos alispán.

A Tóby örökösök közös tulajdonát tevő következő ingatlanok u. m.

1. A debreczeni 2477. sz. tjkvben foglalt 1783. sorszámú ház utáni mintegy 12 hold **ondódi föld.**

2. Az ugyanazon számú tjkvben foglalt, mintegy 18 hold tanya épületekkel ellátott **ujosztású föld.**

3. Az ugyanazon és a 3729 sz. tjkvben foglalt s pajtával ellátott mintegy 2000 □ öl területű **postakerti szőlő**

4. A h.-bösszörményi 13787 sz. tjkvben foglalt mintegy 78 hold tagosított **rétiföld**; és

5. A h.-bösszörményi 41 sz. tjkvben foglalt pajta és pinczével ellátott **homokkerti szőlő**

eladó.

Értekezhetni Debreczenben az örökösök megbízottja **Dr. Megyery Pál** ügyvéddel Széchenyi utca 1778 sz. alatt.

Védjegy.

Mária-Czelli

Gyomor-cseppek

Magyarországi forrást: **Török József** gyógyszerészre **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tisztelesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságot bizonyítom.”

A Mária-czelli gyomor-cseppek valóban kaphatók.

Kapható Debreczenben: Göllt Nándor, Tóth Béla, Mihailovics István, Dr. Rothschnek V. Emil, Tamassy és Balázs gyógyszerészeknél. **Dioszegyén:** Vaday Ignác. **Er-Mihályfalván:** Matray István. **Hadházon:** Farkas Odón. **Kabán:** Horváth Kálmán gyógyszerészeknél.

Rendkívül érdekes nyilatkozatokat kaptunk az „Asbest”-talpbélés hasznosságáról az ország minden részéből. Bizonyára érdekelni fogja önt, ha mutatónak közlünk néhányat:

Tisztelt Doctor ur!

Az asbest betétű cipők kitűnőnek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábujjférem, úgy hogy — azt hiszem — lábujjaim semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni

Dunaszerdahely, 1897. szeptember 17-én

Uzleti híve

Ujvári Sándor.

Högyes orvos-tudor urnak Budapesten.

„Dr. ur szabadalmát képező Asbest talpbetétekkel, úgy könnyű járni, mint vadász cipőmet ellátván, a használat alatt tapasztalt előnyöket; kellemes puha járás, úgy nagyobb járásnál a lábunk a horzsolástól megóvása, mint kétségtelen eredményeket, doktor urnak tudomására hozni részemről szíves kötelességemnek tartom.

Budapest, 1897. szept. 6.

Rónay János, orsz. képviselő.

Edvi Illés Károly jogtudós, a kiváló publicista, a következőket írja:

„Az Asbest-czipőtalp nagyszerűen bevált egész családomnál, a kitűnő gyártmányt a legmelegebben ajánlhatom.”

Szombathelyi Antal költői felbirtokos a többiek közt a következőket írja:

„Vadászat alkalmával használtam az Asbest talpbélést; a járás könnyebb és kellemesebb volt, mert lábam nem eszszott ide-oda.”

Erős lábizzadás esetén az Asbest-talpbélést és conserváló Dr. Högyes-féle hintőport ajánljuk. Egy doboz ára 50 kr.

Kapható az általános Asbest-áru gyárnál

BUDAPEST, VI. kerület, Sziv-utca 18. szám.

Debreczenben kizárólag: **Békés Lajos** uri és női divat-üzletében kapható.

Kossa Dezső siklósi ügyvéd.

„A ki egyszer Asbest talpbétét használt, soha többé nem fogja azt nélkülözni. Meggyőződésem, hogy a ki ad a kényelmes láb- belseire, az Asbest talpbélést fog viselni.”

Végh Árpád m. kir. posta- és táviró fő- tiszt Zágrábban ezeket írja:

Tisztelt Doktor ur!

Korszakos megbecsülhetlen tálmányának teljes elismeréssel kell adóznom akkor, midőn visszakundok azon időre, midőn lábamon bőrkeményedés, gyakori lábizzadás igen kellemet- lenül, mondhatni az idegességig zseniroztak. Azon nagy év óta azonban, hogy Asbest talpbélésű cipőket viseltem, sem a lábtól gyakori meghűlés, sem semmi lábujj, melyek előbb a cipőktől eredtek, nem kímélnek, de kálcsnit sem kell hordanom, mert új feltalálmány Asbest talp- bélésű cipőteljesen v zhatlanok Teljes elismerés- sel és hálával vagyok hazafias tisztelettel.

Zágráb, 1897. aug. 29.

Érdekes a következő levél is:

Tisztelt uram!

„A megrendelt és használatba vett Asbest talpbélés nagyon jól bevált. Lábam, mely tele van tyukszemmel, teljesen nyugodt benne, mintha csak tyukszemek között lenne. Kérem még szá- momra küldeni 1 pár ilyen talpbélést 35 cm. hosszút.”

Csik-Szent-Márton, 1897. szept. 13.

Dr. Molnár László, ügyvéd.

Asbest-talpbélés. Csak utánvét mellett.

Ár: felnőtteknek 35—45 számig párja . . . frt 1.20

Ár: gyermekeknek 20—34 „ „ „ „ —.60

Duchon József, a szigetvári takarékpénztár igazgatója, a ki ma 81 éves agas tyán, hosszú leteleződés közlőnk ezt a részletet. „Czipőmet Asbesttel béleltettem; két hete hogy e czipőben járok. Az eredmény idáig az, hogy a talpaim nem égnek oly nagyon; a láb- ikrák napoként adatazta elmaradt.”

Dr. Hufnagel János zavari (Pozsony- megye) theológus szószent a következőket írja: Zavar Nagyszombattól 7—8 kilométernyire fekszik. Ezt az utat nem egyszer megtettem már gyalog, de soha másfél óránál hamarabb akármennyire siettem is. Mihelyt az Asbes betétes czipőm elkészült, próbagyaloglásra in- dultam. Vonaton bementem Nagyszombatba és haza gyalog jöttem, egész kényelmesen öt negyedóra alatt, a nélkül, hogy csak a legkisebb fáradtságot is éreztem volna. A lábam könnyen izzadnak indul; ez utban azonban nemcsak hogy a lábam nem izzadt, hanem mintha az egész testemben jótékony hűvösség áramlott volna szét, alulról fölfelé. Legközelebb megint teszrek rendelést.”

Vallor József magyar-gorbói ev. ref. lelkész ezt írja:

„Felette sokat szenvedtem a tyukszemek miatt; csak azért a nyugodalomért, a melyben az Asbest-talp viselése óta részem van, köszönet a feltalálónak és gyártónak.”

Strassenreiter Ignác budapesti ma- gánzó ezt írja: „Minden öreg urnak, ki még frissen mo- zogni akar, becsülettel a legmelegebben ajánlhatom üdvös talpmányukat.”